

Kraków, 17.09.2018 r.

Podstawowe dane osobowe recenzenta

Dr hab. Sławomir Cierpik
Adiunkt Akademii Muzycznej w Krakowie
Dziedzina: sztuki muzyczne
Dyscyplina: instrumentalistyka

Zleceniodawca recenzji:

Akademia Muzyczna w Krakowie, Rada Wydziału Instrumentalnego, pismo z dnia 14.06.2018; zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14.03.2003 roku, tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dziennik Ustaw z 2016 r., pozycja 882 ze zmianami).

Dotyczy:

Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Krakowie z dnia 08.12.2011 roku w sprawie:

- wszczęcia na wniosek Pani mgr Doroty Moliszewskiej przewodu doktorskiego w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej: instrumentalistyka;
- wyznaczenia promotora przewodu;

Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Krakowie z dnia 08.12.2011 roku w sprawie:

- wyznaczenia recenzentów w przewodzie doktorskim mgr Doroty Moliszewskiej w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej: instrumentalistyka.

W świetle art. 14 ust. 2 punkt 2, ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach naukowych oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, Rada Wydziału Instrumentalnego podjęła prawomocną uchwałę o wyznaczeniu dr hab. Sławomira Cierpika recenzentem pracy doktorskiej mgr Doroty Moliszewskiej. Lista uprawnionych członków Rady Wydziału wynosiła: 27 osób. Na posiedzeniu było obecnych: 14 uprawnionych, co stanowi quorum.

Oddano 14 głosów, w tym:

- 14 głosów za wyznaczeniem dr hab. Sławomira Cierpika na recenzenta,
- 0 głosów przeciwnych,
- 0 głosów wstrzymujących się,
- 0 głosów nieważnych

Podstawowe dane o Kandydatce

Pani mgr Dorota Moliszewska urodziła się w Dębicy. Podstawową Szkołę Muzyczną oraz Liceum Muzyczne ukończyła w Tarnowie w 1992 roku, w klasie fortepianu mgr Jacka Bylicy, od 1981 do 1991 roku podjęła również naukę gry na skrzypcach – drugim instrumencie głównym, w klasie mgr Romana Zubka. Była członkiem Dziecięcej Orkiestry Kameralnej (później Tarnowskiej Orkiestry Kameralnej), wraz z orkiestrą występowała w kraju jak i za granicą. Swoją edukację muzyczną kontynuowała w Akademii Muzycznej w Krakowie, którą ukończyła w 1997 roku w klasie fortepianu prof. Jerzego Łukowicza. Brała udział w mistrzowskich kursach pianistycznych, pracując pod kierunkiem prof. Haliny Czerny-Stefańskiej.

Była finalistką XII Konkursu Muzyki Kameralnej w Łodzi w 1995 roku, kilkakrotnie została uhonorowana nagrodami i dyplomami dla wyróżniającego się pianisty podczas konkursów wokalnych: XIII i XIV Konkurs Sztuki Wokalnej im. Ady Sari w Nowym Sączu w 2009 i 2011 roku, X Konkurs Wokalny w Dusznikach-Zdroju w 2010 roku, Konkurs Pieśni Artystycznej w Warszawie w 2010 roku. Dwukrotnie otrzymała Nagrodę Rektora Akademii Muzycznej w Krakowie, w 2007 i 2010 roku.

Od 1997 roku jest pracownikiem Akademii Muzycznej w Krakowie w charakterze pianisty akompaniatora. Współpracuje z profesorami zarówno Wydziału Instrumentalnego jak i Wokalno-Aktorskiego, towarzysząc studentom podczas egzaminów, koncertów i konkursów. Bierze czynny udział w organizowanych przez tutejszą akademię przedsięwzięciach, jak również w międzynarodowych kursach wokalnych zarówno w Polsce jak i za granicą. Od 1998 roku jest nauczycielem w Zespole Państwowych Szkół Muzycznych im. M. Karłowicza w Krakowie, gdzie za swoją pracę pedagogiczną wielokrotnie otrzymywała Nagrody Dyrektora Szkoły.

Pani Dorota Maliszewska przedstawiła bogatą dokumentację swojej działalności artystycznej. Koncertowała w Polsce, Szwajcarii i Niemczech. Wykonywany przez nią repertuar obejmuje utwory wokalne (arie i pieśni), utwory na fortepian solo i kameralne. Z powodzeniem łączy działalność koncertową i dydaktyczną.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska Pani mgr Doroty Moliszewskiej pod tytułem „*Idea obrazu w twórczości fortepianowej i kameralnej Siergieja Wasilewicza Rachmaninowa. Etudes-Tableaux (wybór), Fantaisie (Tableaux) op. 5, Pieśni (wybór)*” składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na płycie CD oraz części opisowej, stanowiących łącznie pracę pod wspomnianym tytułem.

Nagranie zrealizowane zostało z udziałem: Agnieszki Monasterskiej, Sylwii Olszyńskiej i Olgi Rusin – wykonujących partie wokalne w pieśniach, oraz Moniki Tarcholik – wykonującej partię drugiego fortepianu w *Fantaisie Tableaux op. 5*. Reżyserem nagrania był Mateusz Kobiałka. Wybór utworów przedstawionych na płycie dokonany został w sposób bardzo staranny i przemyślany i jest doskonałą muzyczną prezentacją rozważanej w pracy doktorskiej idei obrazu w twórczości S. Rachmaninowa. Program jest obszerny i zróżnicowany, zawiera kompozycje na głos i fortepian, na fortepian solo i na dwa fortepiany. Jak wiadomo, muzyka S. Rachmaninowa stawia przed wykonawcą ogromne wymagania. Pani Moliszewska śmiało podjęła się wykonania tego ambitnego zadania i zaprezentowała swoją wszechstronną pianistykę, z powodzeniem wykonując utwory zarówno solowe jak i kameralne. Prezentowane nagranie daje pełny obraz możliwości interpretacyjnych Doktorantki, jest odzwierciedleniem jej artystycznej osobowości, a zrealizowanie go wymagało ogromnego zaangażowania, talentu i znakomitego warsztatu instrumentalnego.

Muzyka Rachmaninowa naznaczona jest dużą uczuciowością i emocjonalnym zaangażowaniem. Pani Maliszewska interpretuje ją w sposób wyważony i przemyślany, bez niepotrzebnej ckliwości i melodramatu. Pianistce zależy przede wszystkim na jak najwierniejszym odczytaniu idei zawartej w każdym utworze. Podkreśla to zresztą kilkakrotnie w części opisowej.

Z dużym zainteresowaniem wysłuchałem przedstawionych nagrań. Płytę rozpoczyna wybór 10 pieśni. Rachmaninow jako kompozytor pieśni i mistrz fortepianu łączy tu siły, by stworzyć miniaturowe arcydzieła napełnione słowiańskim kolorytem, różnorodne nastrojowo i pełne ekspresji. Słuchając tych utworów zdajemy sobie sprawę, jak głęboko styl wokalny kompozytora zakorzeniony był w języku i tradycji pieśni rosyjskiej. Rachmaninow powiedział, że „Muzycy powinni tylko sięgnąć po słowa, a pieśń byłaby gotowa”. Zaletą nagrania jest wnikliwe przeanalizowanie tekstu kolejnych pieśni, dzięki któremu każde słowo i każdy dźwięk wykonany jest ze świadomością, przekonaniem, zrozumieniem i intensywnością. Pianistka i wokalistka precyzyjnie odmalowują różnorodne barwy poszczególnych utworów. W wykonaniu pani Maliszewskiej bogata partia fortepianu utrzymuje właściwe proporcje i wspiera śpiewaka. W jej towarzyszeniu słychać skupienie i czujność, jest wrażliwą i elastyczną partnerką, reagującą na niuanse we wspólnym kształtowaniu myśli muzycznej.

Kolejną grupę utworów, zarejestrowanych na płycie stanowią 4 etiudy: Es-dur z op. 33 i a-moll, c-moll i D-dur z op. 39. W tych niewielkich, lecz niezwykle oryginalnych kompozycjach Rachmaninow prezentował największe walory kompozytorskiego kunsztu. Dwa zbiory *Etiudes-Tableaux* łączą w sobie poważne wyzwania w zakresie techniki z sugestywną wizją muzyczną. Pani Maliszewska, w części opisowej swojej pracy doktorskiej przedstawia konkretne inspiracje, jakimi kierował się Rachmaninow tworząc te wybrane przez nią utwory. Choć utwory te kładą duży nacisk na biegłość gry, zagłębiając się w rozwijanie zagadnień dotyczących poszczególnych problemów techniki fortepianowej, są one przede wszystkim oryginalnymi dziełami muzycznymi. Pianistka we właściwy sposób interpretuje istotę każdego utworu, przesiąknięta jest jego duchem i ideą. Z kolejnych etiud wydobywa coś szczególnego, umiejętnie wyważając poszczególne elementy i łącząc barwne brzmienia z techniczną pewnością. Doktorantka umie wykazać się zdecydowaniem, lecz również delikatnością, potrafi uzyskać pełne brzmienie fortepianu, a we właściwych miejscach nasycić je liryzmem. Jej gra jest efektowna, czytelna w warstwie rytmicznej, czysta, a wykonanie pozostawia wrażenie bogactwa, równowagi i zwięzłości.

Ostatnim utworem na płycie jest *Fantaisie Tableaux* op. 5, 4 częściowa kompozycja przeznaczona na dwa fortepiany. W utworze tym doktorantka oprócz walorów pianistycznych prezentuje swoją świetną kameralistykę. Stopień złożoności problemów wykonawczych w

duecie fortepianowym jest bardzo wysoki, doktorantka swoim nagraniem I suity na dwa fortepiany potwierdza, że oprócz w pełni opanowanego warsztatu pianistycznego, posiada cechy i umiejętności niezbędne w grze zespołowej. W grze obu artystek słychać panowanie nad artykulacją, jakością i gatunkiem dźwięku, synchronizacją momentu wydobywania dźwięku i jego zakończenia. Dzięki bogatej wyobraźni i wrażliwości kolorystycznej obie partie stają się składowymi jednej logicznej całości. Wykonanie kolejnych części pobudza do życia całą gamę muzycznych barw, szczególnie w IV części kieruje wyobraźnię ku bijącym dzwonom, w świat dźwięków który pozostawał ciągłym źródłem natchnienia dla rosyjskiego kompozytora. Nagranie fantazji przemawia do słuchacza w przekonujący sposób, poszczególne części posiadają właściwy kształt i kierunek muzycznej narracji, spontaniczne kulminacje, dobre wycucie czasu, właściwe modelowanie i nasycenie linii melodycznych, wrażliwość na zmiany harmoniczne. Wnikliwe odczytanie tekstu połączone z doskonałą techniką umożliwiło pianistkom dotrzeć do serca każdej z urzekających części fantazji.

Część opisowa jest bardzo dobrze opracowana pod względem merytorycznym i redakcyjnym. Jest również starannie przygotowana od strony graficznej, posiada kolorowe reprodukcje obrazów malarzy rosyjskich. Temat opracowany jest bardzo obszernie, Doktorantka prezentuje swoje przemyślenia w sposób czytelny i logiczny, posługując się językiem zrozumiałym i fachowym. Praca składa się z 5 rozdziałów poprzedzonych wstępem i zakończeniem, praca zaopatrzona została w wyczerpującą bibliografię i załącznik, w którym są nuty utworów nagranych na płycie. W pierwszym rozdziale omówione są zagadnienia dotyczące XIX wiecznej muzyki, malarstwa i literatury rosyjskiej. W rozdziale drugim autorka skupia się na problemie „obrazowości” w muzyce rosyjskiej, opisując szczegółowo utwory takie jak „Pory Roku” P. Czajkowskiego i „Obrazki z wystawy” M. Musorgskiego. Trzeci rozdział poświęcony jest postaci S. Rachmaninowa. Doktorantka przedstawia go jako kompozytora, pianistę i dyrygenta, zapoznaje nas z całokształtem działalności rosyjskiego mistrza, daje pełny obraz jego sylwetki artystycznej. Analizuje również bogaty wachlarz źródeł inspiracji Rachmaninowa. Obejmował on takie obszary jego zainteresowań jak: miłość i piękno, poezja, przyroda i malarstwo. Rozdział wzbogacony jest interesującymi wypowiedziami samego Rachmaninowa. Rozdział IV i V stanowią główną część pracy pisemnej. Omawiając problematykę obrazowości w twórczości S. Rachmaninowa, Doktorantka wprowadza bardzo ciekawy podział na trzy grupy obrazów: abstrakcyjne, sugerowane i konkretne. W rozdziale IV omówione są utwory wybrane do nagrania, autorka zamieszcza charakterystykę kolejnych dzieł, okoliczności ich powstania, informacje dotyczące prawykonania, oraz opinie krytyków. Ze szczególną uwagą potraktowane zostały pieśni, możemy zapoznać się z tekstem rosyjskim i polskim. Pani Moliszewska dokładnie

omawia muzyczne środki wyrazu, zwracając uwagę na fakturę i warstwę harmoniczną partii fortepianu kolejnych utworów. Doktorantka pogrupowała poszczególne pieśni i biorąc pod uwagę ich wymowę przyporządkowała do następujących kategorii: obrazy przyrody, obrazy stanów emocjonalnych i obrazy sytuacji. W V rozdziale opisane są problemy wykonawcze, Autorka z wielką wrażliwością przedstawia zagadnienia związane z dynamiką i kolorystyką dźwięku, jedynie problematyka pedalizacji potraktowana została z mniejszą uwagą. Lekturę tego rozdziału wzbogacają trafiające do wyobraźni, oddające obrazowość opisywanej muzyki sformułowania takie jak: „piękna, pełna słodyczy i refleksyjności melodia i harmonia”, „akordy przesycone grozą”, „enigmatyczne arpeggia” czy „lodowaty nastrój rozświetlany jest rozległymi wielodźwiękami”, całość świadczy o wnikliwym, wielowarstwowym ale i szczerym i osobistym odczytaniu muzycznego tekstu prezentowanych utworów.

Konkluzja

Dzięki dużej wiedzy i zaangażowaniu, praca doktorska mgr Doroty Moliszewskiej w sposób wyczerpujący rozwiązuje obraną tematykę. Dogłębne przeanalizowanie idei obrazu w twórczości S. Rachmaninowa pozwoliło stworzyć indywidualną a jednocześnie bliską intencjom kompozytora interpretację jego dzieł. Bez wątplenia pozostawia ona zauważalny ślad w dyscyplinie artystycznej reprezentowanej przez doktorantkę. Pani Dorota Moliszewska wykazała się znakomitą znajomością tematu, bardzo dobrym przygotowaniem teoretycznym, a poprzez swoją sztukę wykonawczą zaprezentowała się jako świetna pianistka i dojrzała artystka. Tym samym rozwiązała założone w temacie zagadnienie i spełniła bez zastrzeżeń wymagania zapisów art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14.03.2003 roku.

Pracę doktorską mgr Doroty Moliszewskiej przyjmuję.
Dr hab. Sławomir Cierpik

Sławomir Cierpik